

**РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „НАЦИИ И НАЦИОНАЛИЗАМ“
ОД ПРОФ. Д-Р СТРАШКО СТОЈАНОВСКИ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“-ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр.1102-146/22 од 232. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 18.10.2022 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р **Јован Ананиев**, редовен професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;
- д-р **Јадранка Денкова**, редовен професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

за изготвување на извештај - рецензија на приложениот ракопис со наслов **„Нации и национализам“** од авторот д-р **Страшко Стојановски**, редовен професор, наменет за студентите на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот „Нации и национализам“ од авторот проф. д-р Страшко Стојановски е наменет за студентите на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. Учебникот е пишуван според наставниот план и содржини по предметот Социологија на правото, кој се слуша во прва година на студии, наменет за студентите од студиската програма Демократски институции и човекови права, со 6 ЕКТС кредити и број на часови 2+2+1. Преку овој ракопис студентите ќе може да добијат основни сознанија, искуства и практични вештини потребни за совладување на предметната материја за реализација на наставните содржини по соодветната наставна програма.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на ракописот, кој е наменет за издавање во вид на е-учебник по предметот Нации и национализам, е претставен од вкупно 293 страници текстуален материјал, надополнет со табели, графикони и прилози. Трудот е пишуван со нормален проред, употребен е фонт Arial, големина на буквите 11. Ракописот е подготвен според стандардната методологија, а обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Ракописот по обемот и содржината ги задоволува критериумите за електронски учебник и кореспондира со бројот на часови по предметот Нации и национализам за студентите на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Ракописот е напишан на едноставен и разбирлив јазик, со јасна стручна терминологија, прифатлив за студентите. Трудот, според содржината и начинот на обработка, претставува дело во кое на оригинален начин е опфатена комплексноста на проблематиката поврзана со идентитетот, етничките групи, нациите и национализмот. Трудот претставува оригинален научен опус со кој се доловува наставната содржина за реализација на соодветните предметни активности. Во досегашното издаваштво на Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип не е објавен друг учебник кој ја третира ваквата наставна проблематика.

Краток опис на содржината: Учебникот „Нации и национализам“ од проф. д-р Страшко Стојановски е структуриран во повеќе поглавја кои се однесуваат на основните карактеристики за потеклото на нациите, национализмот и идентитетот

воопшто, дефинирањето на етничката припадност, теоретските основи на нациите и национализмот, создавањето на современите нации на просторите на југоисточна Европа, како и создавањето на македонскиот идентитет и нација. Дополнително се прави краток осврт на одредени карактеристики на групната припадност и идентификација, како што е религијата, јазикот, културата и колективната свест како основа за современите национални идентитети. Државно-правниот статус и концептот на нација-држава, репрезентирани преку институционалната рамка на образовните системи е клучен елемент за градење на колективна лојалност и групна идентификација како и маркерите на себеидентификација и општествена категоризација вообличена во политиките на признавањето.

Во првиот дел се опфатени основните теоретски постулати на создавањето на нациите и национализмите. Во овој дел се поместени идеите за суверенитетот и создавањето на современите држави. Исто така, поместени се основните теоретски гледишта за нациите како примордијални, перенијални, етно-симболистички и модерни конструкти. Генезата на нациите препознава два доминантни модела на препознавање и формирање. Првиот се однесува на територијално-политичките основи на нациите вообличени во францускиот модел, најдобро репрезентиран преку концептот на граѓанството и примерот на нацијата и национализмот во САД, додека етно-јазичните основи на нацијата се претставени преку идејата за една јазична и културолошка целина, која може да се забележи кај германскиот национален модел. Во овој дел се поместува и познатата дебата за потеклото и генезата на нациите помеѓу Ентони Д. Смит и Ернест Гелнер. Првиот го застапува етно-симболизмот како основа за потеклото на нациите, додека вториот се поврзува со модернизмот и перцепцијата дека нацијата е модерен конструкт на државата и нејзините институции.

Во вториот дел се разработуваат примерите на појавата на нациите и национализмите на Балканот, во прв ред во рамките на доцноосманлискиот институционален и културолошки простор. Нацијата е природна надградба на либералниот начин на градење на реалноста како придобивка на просветителството и Француската револуција од 1789 година. Идејата за националното будење е поврзана со желбата за градење на сопствени нации-држави, кои подеднакво се производ на модерните идеолошки придобивки, воспоставувањето на концептот на граѓанство во формално-правна смисла, глобалните геополитички поместувања на 19 век, како и внатрешната криза во Османлиската Империја. Основниот фундамент на кој се темели нацијата на младите балкански народи се бара во административно-религиската поделба во рамките на Османлиската Империја и желбите на големите сили да го наметнат своето влијание во регионот. Се разбира, во овој дел се разработуваат и партикуларните специфики на одредени национални модели, како што се грчкиот, српскиот, бугарскиот или албанскиот пример.

Во третиот дел од овој учебник авторот ги проследува општите фундаменти на формирањето на македонската нација и национален идентитет во 19 и почетоките на 20 век. Како и кај останатите национални примери, македонската нација е втемелена на милетскиот систем на религиска идентификација, подоцна надграден со јазично-културните специфики и протоинституционалното делување на македонското револуционерно движење. Посебноста е поврзана со идејата за градење на солидарност базирана на околностите во кои се наоѓа македонскиот народ, но и пречките предизвикани од делувањето на соседните балкански пропаганди. Негирањето и теоријата на виктемизација се подеднакво значајни, но не и уникатни кај македонскиот пример. Авторот јасно препознава фази и етапи во развојот на идејата за национална посебност. Дел се општа карактеристика која можеме да ја најдеме и кај останатите нации-држави во регионот, додека дел се уникатна специфика произлезена од специфичноста на околностите во кои се наоѓа населението.

ЗАКЛУЧОК

Материјата обработена во ракописот на учебникот со наслов „**НАЦИИ И НАЦИОНАЛИЗАМ**“ во целост ги задоволува потребите на Наставниот план и програма по предметот предвидена за студентите на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Материјата е презентирана со јасен, студиозен, стручно-методолошки пристап и низ бројни табеларни и графички примери. Во разработка на поставените теми во трудот, авторот со прилично разбирлив и стручен академски стил на пишување на вакви наставни градива пристапува кон структурирање на проблематиката и користениот материјал во конечното обликување на трудот што е пред нас. Со нагласена академска прецизност авторот ги дефинира и презентира заклучоците до кои доаѓа при истражувањето во оваа област. Поради ваквиот стил и модел на презентираниот материјал се очекува студентите без тешкотија да ја совладаат оваа материја.

Од горенаведеното, Комисијата констатира дека ракописот целосно ги оправдува и задоволува основните критериуми за објавување во форма на рецензиран електронски учебник.

Поради тоа, Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на **Наставно-научниот совет на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип** ракописот „**НАЦИИ И НАЦИОНАЛИЗАМ**“ од проф. д-р **Страшко Стојановски** да биде издаден како електронски учебник за студентите на **Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип**.

Рецензенти

Д-р **Јован Ананиев**, редовен професор, с.р.

Д-р **Јадранка Денкова**, редовен професор, с.р.